

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціально-педагогічна робота з сім'єю

Освітня програма Соціальна робота

Спеціальність 231 Соціальна робота

Галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “ 27” серпня 2021р.

м. Івано-Франківськ – 2021р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Соціально-педагогічна робота з сім'єю
Освітня програма	Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Галузь знань	23 Соціальна робота
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	4/7
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета: підготовка фахівців до здійснення соціально-педагогічної роботи з сім'єю.

Цілі курсу полягають у: аналізі педагогічної взаємодії та соціально-педагогічне середовище розвитку дитини; висвітленні форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю; ознайомлення студентів з особливостями соціально-педагогічної роботи з сім'ями різного типу в закладах освіти; огляд методів вивчення сім'ї; вивчення системи соціально-педагогічної роботи з різними типами сімей.

Компетентності

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. базових понять соціально-педагогічної діяльності.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми у професійній діяльності

ЗК-12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК-14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК-1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК-3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та фахівців психологічної служби.

СК-5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій дітей та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК-9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси різних категорій дітей та молоді та їх сімей.

СК-10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК-11. Здатність до надання допомоги та підтримки дітям та молоді а також їх сім'ям із врахуванням індивідуальних потреб, вікових відмінностей, тендерних, етнічних та інших особливостей.

СК-16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК-17. Здатність виявляти і залучати ресурси інших фахівців, соціальних інститутів, державних та приватних установ та організацій для виконання завдань професійної діяльності.

СК-20. Здатність до сприяння соціального захисту дітей, надання підтримки їх сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Програмні результати навчання

РН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

РН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

РН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

РН 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

РН 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

РН 19. Залучати особистісні ресурси осіб, які звернулися за допомогою, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Сім'я як суб'єкт педагогічної взаємодії та соціально-педагогічне середовище розвитку дитини	Визначте позитивні та негативні тенденції розвитку сім'ї в Україні. Охарактеризувати важливість сім'ї як інституту виховання. Вказати ознаки вразливості сімей.	Есе «Сім'я у сучасному світі»
2.	Тема 2. Зміст та форми соціально-педагогічної роботи з сім'єю.	Охарактеризувати зміст соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Проаналізувати індивідуальні форми роботи з сім'єю. Вказати переваги даної форми. Проаналізувати групові та масові форми роботи з сім'єю. В яких напрямках соціально-педагогічної роботи з сім'єю вони є провідними?	Робота в парах. Обмінятися ситуацією з однокласником та розробити поради соціальному працівнику, який потрапив в напружену ситуацію (для самоперевірки пропонуємо використати матеріал «Що робити в непередбачуваних ситуаціях»). Обговорити свій варіант виходу з ситуації з «автором». Порівняйте різні шляхи.
3.	Тема 3. Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'ями різного типу в закладах освіти.	Визначити причини дисфункцій сімейних відносин. Охарактеризувати соціально-педагогічну роботу в закладах освіти	1. Підібрати список науково-методичної літератури, статей у фахових виданнях, електронних ресурсів для фахівців-практиків, які працюють з різними категоріями сімей з анотацією.
4.	Тема 4. Особливості соціально-педагогічної роботи з сім'єю в різних соціальних інституціях. Шляхи партнерської взаємодії	Проаналізувати науково-методичну літературу, електронні ресурси, в т.ч. офіційні сайти закладів та визначте соціальні інституції, в яких здійснюється соціально-педагогічна робота з сім'єю.	Групова робота: Розробити модель партнерської взаємодії сучасної сім'ї та соціальних інституцій.
5.	Тема 5. Обов'язки	Здійснити аналіз нормативних	Проаналізуйте

	спеціалістів. Навички, які потрібні соціальним педагогам для роботи з сім'ями.	документів та випишіть обов'язки спеціалістів по роботі з сім'ями. Охарактеризуйте навички, які потрібні соціальним педагогам для роботи з сім'ями. Проілюструйте прикладами (власного життя, досвіду роботи соціальних служб, періодичних видань тощо). Приклади можуть бути як позитивні так і негативні.	випадок із життя. Визначте помилки, які допустив соціальний педагог. Які загрози та наслідки несе в собі представлений стиль комунікації? Розробіть власний план проведення бесіди з даною сім'єю.
6.	Тема 6. Загальний огляд технологій соціально-педагогічної роботи із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах	Здійснити загальний огляд технологій соціально-педагогічної роботи з різними категоріями сімей. Охарактеризувати особливості соціально-педагогічної роботи з нижчеозначеною категорією сімей. <ul style="list-style-type: none"> • дистантними сім'ями; • неповними сім'ями; • прийомними сім'ями; • молодими сім'ями; • багатодітними сім'ями. 	Проаналізуйте життєву ситуацію. До якої групи віднести цю сім'ю (проблемна, група ризику)? Аргументуйте відповідь. Наведіть власні приклади (1-2).
7.	Тема 7. Особливості соціально-педагогічної роботи із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах.	Дати визначення поняття «сім'я, що перебуває в складних життєвих обставинах». Проаналізувати технології роботи з даною категорією сімей. Вказати ознаки складних життєвих обставин, що негативно впливають на реалізацію виховної функції й тим самим спричиняють вразливість сім'ї. Оцінка потреб сім'ї з дітьми. Навести власні приклади життєвих історій сімей, що перебувають в складних життєвих обставинах (з матеріалів творчих робіт студентів).	Описати непередбачену ситуацію, яка може статися під час візиту соціального педагога в сім'ю (з власного досвіду або інших джерел). Шляхи виходу з ситуації. Як можна запобігти негативним наслідкам?
8	Тема: Методи соціальної діагностики сім'ї.	Визначити сутність та завдання соціальної діагностики. Вимоги до вибору методів соціальної діагностики. Вивчення проблеми у формі бесіди. Біографічний метод. Методика «лінія часу». Генограма. Сімейна соціограма. Еко-карта. Карта соціального оточення. Карта соціальних контактів. Сімейна групова нарада.	Створити власну генограму сім'ї. ? Запитання для роздумів та подальшого обговорення: <ul style="list-style-type: none"> • Чи є щось, що відразу кидається у очі, якщо подивитися на свою генограму? Якщо так, то що це? Якщо ні, то подумайте над наступним: чи є якісь особливі традиції, тенденції чи тип

		<p>взаємостосунків, які повторюються з покоління в покоління?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Чи повторюються імена в сім'ї? • Чи не бракує якоїсь інформації про деяких членів сім'ї? • Чи мають якесь значення дати одружень, розлучень чи смерті в історії сім'ї? 2. <p>Підготувати власну еко-карту. Визначити проблемні соціальні зв'язки та напрями вирішення проблеми? Запитання для роздумів та подальшого обговорення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Яку важливу для себе інформацію ви отримали після детального аналізу вашої екокарти? • Чи можуть зроблені висновки лягти в основу складання плану роботи з сім'єю?
--	--	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	25
Самостійна робота	10
Індивідуальне заняття	15
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види	Навчальні тижні

навчальної роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	Разом
Лекції																		0
Семінарські заняття		5		5			5					5			5			25
Самостійна Робота	1		1		1	1		1	1	1	1		1	1				10
Індивідуальні завдання														5	5	5		15
Залік/Екзамен																	50	50
Всього за тиждень	1	5	1	5	1	1	5	1	1	1	1	5	1	6	10	5	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
Основна література :	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Зберегти сім'ю. Соціальна робота із сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах / авториупорядники: Мороз О. М., Постолук Г. І., Семігіна Т. В., Шипіленко О. С. – К. : ЕКМО, 2008, - 160 с. 2. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей. Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 232 с. 32 3. Кочубей А., Умарова Н. Визит в семью, или практика работы с семьями. – Псков: ПОИПКРО, 2002. – 118 с. 4. Петрович Ж. В. Дитина у складних життєвих обставинах: соціально-педагогічне забезпечення прав : монографія / Ж. В. Петрович. – Рівне : видавець О. Зень, 2010. – 368 с. 5. Трубавіна І. М. Соціальний супровід неблагополучної сім'ї. Науково-методичні матеріали. – К. : ДЦСССМ, 2003. – 86 с. 6. Трубавіна І. М. Соціально-педагогічна робота з сім'єю в Україні : теорія і методика : [моногр.] / І. М. Трубавіна. – Харків : Нове слово, 2007. – 395 с. 	
Додаткова література :	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Алексеєнко Т. Ф. Педагогічні проблеми молоді сім'ї: Навч. посіб. / Т. Ф. Алексеєнко. – К. : ІЗМН, 1997. – 116 с. 2. Алексеєнко Т. Ф. Молода сім'я: умови виховання дитини. Науково-методичний посібник / Т. Ф. Алексеєнко. – К., 2003. – 96 с. 3. Балакірева О. М. Про становище молоді в Україні: Навч. посібник / О.М. Балакірева. – Знання-Прес, К., 2000. – 158с. 4. Батіщева Г. О. Робота соціальних служб для молоді з молодією сім'єю: Методичні рекомендації / Г. О. Батіщева, З. Г. Зайцева. – К. : А.Л.Д., 1996. – 	

120 с. 33

5. Буленко Т. В. Соціально-психологічні основи функціонування сучасної студентської сім'ї // Науковий вісник ВДУ / Т.В. Буленко. – Луцьк : Вежа, 1998. – № 9. – 50 с.

6. Волкова А. П., Трапезникова Т. П. Методические приемы диагностики супружеских отношений // Вопросы психологи. – 1985. – № 5. – С. 43-52.

7. Глазунов С. В. Шлюбно-сімейні цінності сучасної учнівської молоді (соціологічний аналіз) // Соціальнопедагогічні проблеми виховання дітей та молоді в національній системі освіти та шляхи її вирішення / С. В. Глазунов. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 32–37.

8. Голод С. И. Стабильность семьи. Социологический и демографический аспекты / С. И. Голод. – Л., 1984. – 240 с.

9. Сучасна сім'я та соціальні інституції: шляхи партнерської взаємодії: матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції [редкол. : Л.Л.Хоружа, Г.М.Лактіонова, О.В.Безпалько та ін.]. – К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2012. – 192 с.

10. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : [навч.-метод. комплекс] / авт.-упоряд. : О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Ж. В. Петрочко та ін. ; [за заг. ред. І. Д. Зверевої, Ж. В. Петрочко]. – К. : Фенікс, 2007. – 528 с.

11. Куб'як Н. І. Запобігання педагогічної занедбаності дітей молодшого шкільного віку з дистантних сімей. Автореферат...к. пед. наук, спец.: 13.00.07 теорія і методика виховання / Н. І. Куб'як. – К. : Ін-т проблем виховання НАПН Укр., 2010. – 20 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи м. Івано-Франківськ, вул. Бандери, 1 каб. 802 тел. (0342) 57-00-05 kspsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Яремчук Віталія Василівна
Контактна інформація викладача	vitaliia.yaremchuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Академічна доброчесність: Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-прозапобігання-плагіату/ Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу
Пропуски	Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять

занять (відпрацювання)	відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника" (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Виконання завдань пізніше встановленого терміну	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови пропуску занять (відпрацювання) допуску до підсумкового контролю визначаються 5 Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника" (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf
Невідповідна поведінка під час занять	Діяти відповідно до Положення мпро організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Нова редакція) (зі змінами накази ректора № 61 від «31» січня 2020 р.; № 361 від 31 липня 2020 р.; № 795 від 31 грудня 2020 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/01/Polozennia-pro-OOP25_12_2020-1.pdf
Додаткові бали	Студент може отримати додаткові бали згідно «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти ДВНЗ "Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника" (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf »
Неформальна освіта	Неформальна освіта зараховується згідно - Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019 р., із внесеними змінами наказом № 80 від 12.02.2021 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf

Викладач

Яремчук В. В.